

Azərbaycan multikulturalizmi xarici ali məktəblərdə tədris olunur

Braziliya Universiteti "Azərbaycan multikulturalizmi" kursunu tədris planına daxil edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycanı dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi tanıtmmaq" təşəbbüsünün gerçəkləşdirilməsi məqsədilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi (BBMM) 2015-ci ildən "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin yerli və xarici ölkə universitetlərində tədrisi layihəsini həyata keçirir. Mərkəzin apardığı ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyət nəticəsində xaricdə "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin tədrisi getdikcə daha geniş coğrafiyanı əhatə etməkdədir və bu proses davam etdirilir.

Hazırda dünyanın 21 aparıcı universitetində Azərbaycan multikulturalizmi uğurla tədris olunur. Son zamanlar bu fənnin tədris olunmağa başladığı xarici ali təhsil ocaqlarından biri də Braziliya Universitetidir. Qeyd etmək lazımdır ki, bu fənni Braziliyada BBMM-in məsləhətçisi, Azərbaycan Dillər Universitetinin dosenti İrina Kunina tədris edib. İrina xanım, bu yaxınlarda Latın Amerikasının ölkələrində səfərdə olub və öz təəssüratlarını bölüşüb. İrina xanım qeyd edib ki, səfər çərçivəsində bir çox görüşlər və uğurlu tədbirlər keçirib: "Azərbaycan Multikulturalizmi Latın Amerikasının ölkələrində böyük maraqla qarşılandı. Düzdü, Argentina və Uruqvayın erməni diasporu bizim tədbirlərimizə mane olmağa, bəzi hallarda hətta görüşləri pozmağa cəhd göstərdi. Buna baxmayaraq, biz qarşımıza qoyduğumuz məqsədi gerçəkləşdirə bildik".

Xanım Kunina qeyd edib ki, BBMM-in "Azərbaycan multikulturalizmi"nin xarici ölkə universitetlərində tədrisi layihəsi çərçivəsində bu fənni dünyanın 20 ali təhsil ocağında tədris olunurdu, Braziliya Universiteti bu kursun tədris planına daxil edildiyi 21-ci universitetdir. Azərbaycan multikulturalizmi kursu Argentina və Uruqvay universitetlərində də böyük maraqla qarşılanıb. Azərbaycan zəngin tarixə və mədəniyyətə malik ölkə olaraq mühazirələrə qatılan bütün tələbələrin və müəllim kollektivlərinin diqqətini cəlb edib. Mühazirələrə çox sayda tələbələrin qatılması da, bu faktı təsdiqləyən əsas amillərdən biridir.

Braziliya Universitetində keçirilən tədbirdə universitetin Beynəlxalq Münasibətlər fakültəsinin 30 tələbəsi ilə yanaşı, Şri-Lanka, Peru və Kolumbiya səfirliklərinin nümayəndələri də iştirak ediblər. Argentinanın Belqrano Universitetində keçirilən tədbirdə isə yerli tələbələrlə yanaşı, orada təhsil alan xarici tələbələr də böyük maraqla göstəriblər. Uruqvay Katolik Universitetində keçirilən tədbirə isə 150 nəfərdən çox tələbə və müəllim qatılıb.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, dünyanın hər yerində olduğu kimi, Latın Amerikasının ölkələrində də Azərbaycan multikulturalizminə və bütövlükdə, ölkəmizə maraqla çox böyükdür. Bu maraqla nəzərə alaraq, Azərbaycanın Argentinadakı səfirliyi Beynəlxalq Münasibətlər üzrə Argentina Şurasında "Azərbaycan və multikulturalizmin Azərbaycan modeli" mövzusunda dəyirmi masa, Katolik Universitetində isə konfrans təşkil edib. Bu tədbirlər Latın Amerikasının ölkələrində multikulturalizmin Azərbaycan modelinin tanınması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

İrina xanım qeyd edib ki, Azərbaycanla Latın Amerikasının ölkələrinin multikultural dəyərləri arasında bir sıra oxşar və fərqli cəhətlər də yox deyil: "Latın Amerikasının bir çox ölkələri kimi, Braziliya, Argentina və Uruqvay da polietnik ölkələrdir. Bu isə ilk növbədə tarixi hadisələrlə əlaqədardır. Müxtəlif dövrlərdə burada fərqli irqlərin, millətlərin, dinlərin icmaları meydana gəlib.

Argentina əhalisinin tərkibi 2 əsas qrupa bölünür. Bunlar italyanlar, ispanlar və digər ölkələrdən olan miqrantların kiçik bir hissəsidir. Uruqvayda da əhalinin tərkibi demək olar ki, eynidir. Bu ölkələrin əhalisinin böyük hissəsi katolikdir, digər dinlərdən olanlar isə azlıq təşkil edir.

Məlumdur ki, Azərbaycanda bir çox avtoxton (yerli) xalqlar - udilər, ingiloylar, qızırlar, xınalıqlar yaşayır və onların əksəriyyəti tarixən Qafqaz Albaniyasında yaşayan tayfalara aiddir. Azərbaycanda həm də alloxton (sonradan gələn) xalqlar - ruslar, ukraynalılar, tatarlar və bir çox başqa xalqlar yaşayırlar ki, onların öz vətənləri var, lakin tarixin müxtəlif mərhələlərində, müxtəlif səbəblərdən Azərbaycana köçüblər. Bu da Azərbaycanda dinlərarası dialoq modelini formalaşdırıb. Bu baxımdan, Azərbaycanın multikulturalizm modeli "sərt" model hesab olunur».

İrina xanım qeyd edib ki, Latın Amerikasının ölkələrində tədris layihələrinin davam etdirilməsi və genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Braziliyada "Azərbaycan multikulturalizmi"nin tədrisi prosesi davam edir. Argentina və Uruqvay universitetlərində isə fənnin tədrisi ilə bağlı təkliflər nəzərdən keçirilir: "Tədris prosesində iştirak edən tələbələrin Beynəlxalq Multikulturalizm Yay və Qış məktəblərinin iştirakçıları kimi Azərbaycana dəvəti də planlaşdırılır".

BBMM-in "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin tədrisi istiqamətindəki fəaliyyəti, dünyanın hər yerində olduğu kimi, həm də ərəb ölkələrini əhatə edir. Mərkəzin təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Dillər Universitetinin baş müəllimi Anar Rəhimov Mərakeş krallığına səfər edib və krallığın nüfuzlu dövlət universitetlərində mühazirələrlə çıxış edib. Anar müəllim qeyd edib ki, Azərbaycan Dillər Universitetinin xarici ölkə universitetləri ilə sıx əlaqələri var. Bu əlaqələr vasitəsi ilə tələbə-müəllim mübadiləsi, birgə konfransların

təşkili, qarşılıqlı səfərlər və əməkdaşlıq proqramları gerçəkləşdirilir. Anar Rəhimov Mərakeşin İbn-Zöhr universitetində "Müasir dünyada etnik və dil müxtəlifliyi" mövzusunda beynəlxalq konfransa rəsmi məktubla dəvət alıb. Anar müəllimdən həm də Azərbaycan multikulturalizm modeli, ölkəmizdəki dil, din və etnik müxtəliflik mövzusunda mühazirələrin oxunması istənilib: "Təbii ki, razılıq verdim. Səfər 6 gün davam etdi. Bu müddətdə Mərakeş krallığının Rabat, Marrakeş, Kasablanka və Aqadir şəhərlərində - İbn Zöhr və Cadi Ayyad da daxil olmaqla, 3 böyük universitetdə seminar və mühazirələr təşkil edildi. Ölkənin ən böyük universiteti olan Marrakeş şəhərindəki Cadi Ayadda universitet rəhbərliyi ilə görüşdüm. Görüş zamanı tələbə-müəllim mübadiləsi, ikili diplomların verilməsi və Azərbaycan multikulturalizmi fənninin bu universitetdə tədrisi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı. Həmçinin Cadi Ayad universitetində Azərbaycan mədəniyyət mərkəzinin açılması barədə rəhbərliklə ilkin razılığa gəldi".

Anar Rəhimov qeyd edib ki, ölkənin ikinci böyük universiteti sayılan İbn- Zöhrdə mühazirələr oxuduğu zaman Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinin təbliği, ölkəmizdəki nümunəvi multikultural və tolerant mühiti haqda geniş məlumat təqdim edib və bu zaman Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin əyani vəsaitlərindən geniş istifadə olunub.

Keçirilən bütün görüşlərin, tədbirlərin böyük maraqla qarşılandığını deyən Anar müəllim bildirib: "Sözün düzü, Azərbaycana, ölkəmizin tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə bu qədər böyük marağın olacağını gözləməirdim. Görüşlərdə magistr və doktorantlarla yanaşı professor- müəllim heyəti də böyük maraqla iştirak edir, dinləyir, çoxsaylı suallar ünvanlayırdılar. Mərakeşdəki dostlarımızı maraqlandıran əsas məsələ, Azərbaycanda tarixən dini, etnik və milli zəmində münaqişənin, qarşıdurmanın baş verməməsi idi. Ölkədə bu durumu yaradan şərtlər, müxtəlif xalqların birlikdə sülh və harmoniyada yaşaya bilməsi faktı onlara çox maraqlı idi. Mərakeşin cənubunda etnik azlıqlarla bağlı tarixən mövcud olan problemin bu gün də davam etdiyini nəzərə alsaq, mövzunun onlar üçün aktuallığını başa düşmək olar".

Anar müəllim bildirib ki, qədim tarixə malik Mərakeşdə də müxtəlif etnik azlıqların nümayəndələri yaşayır və ölkə kral tərəfindən idarə olunur. Marrakeş, Rabat və Aqadir şəhərlərindəki universitetlərdə təhsil sistemi, tələbə-müəllim kollektivi Azərbaycan haqda müəyyən məlumatlara sahib olsalar da, bu görüşlərdən sonra daha geniş və dolğun bilgi əldə etmək imkanı qazandılar. Bu kimi səfərlər istər ölkəmizin multikultural dəyərlərinin təbliği, istərsə də Azərbaycan dövlətinin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi siyasətin təşviqi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan kimi Mərakeş də mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların kəsişməsində yerləşən bir məkandır. Əgər Azərbaycan Avropa və Asiyanın qovuşduğu yerdə yerləşirsə, Mərakeş də Avropa ilə Afrikanı bir-birinə qovuşdurur. Mərakeşin coğrafi mövqeyi, tarixi inkişaf yolu və imperialist qüvvələrin mütəmadi işğalı buradakı dini-etnik və mədəni müxtəlifliyi şərtləndirən əsas səbəblərdən biridir. İspanlar, yəhudilər, ərəblər, romalılar bugünün multikultural Mərakeşində öz silinməz izlərini qoyublar.

Təbii ki, Azərbaycan dövləti də Mərakeş krallığı ilə əməkdaşlığın, eləcə də multikulturalizmin və tolerantlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində əlaqələrin möhkəmləndirilməsində maraqlıdır.

Anar Rəhimov bildirib ki, Mərakeşin ən nüfuzlu Cadi-Ayyad universiteti ilə ADU arasında imzalanan əməkdaşlıq protokoluna uyğun olaraq, həmin universitetin beynəlxalq münasibətlər üzrə prorektoru xanım Fatima Zohra İflahen noyabrın 26-da Bakıda olub və ADU rektoru akademik Kamal Abdulla ilə görüşüb. Görüşdə iki universitet arasında tələbə-müəllim mübadiləsi, birgə konfransların təşkili, yay məktəblərinin təşkil edilməsi, birgə nəşrlərin buraxılması, eyni zamanda ikili diplomların verilməsi məsələləri müzakirə olunub. Eyni zamanda yaxın zamanlarda Mərakeş universitetlərinin birində Azərbaycan mədəniyyət mərkəzinin, ADU-da isə Mərakeş mərkəzinin açılması nəzərdə tutulur. Bütün bunlarla yanaşı, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Mərakeş ali məktəblərində "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin tədris olunması da qarşıda duran əsas məsələlərdən biridir.

Yazının hazırlanmasında BBMM-in materiallarından istifadə olunub.

“Paralel”in Araşdırma Qrupu

***Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
KİV-ə Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunub***